

SABADELLENCES

Semblança Pilar Porcel i Omar

Pere Font i Grasa fotografies: Imma Mas

Traspua vitalitat. Encomana l'ànim en parlar de la professió: Diplomada en Treball Social, popularment assistenta social. Continua activa i sovint opina als diaris. Es mulla en escriure sense embuts el que pensa, al Diari de Sabadell. Sovint a la bústia de l'Avui com, per exemple, a l'edició del 6 de juliol de 2006: *"Estimar la pàtria: Té tota la raó monsenyor Antonio Cañizares quan afirma que és un deure cristià estimar la pàtria. El que cal aclarir són dues coses: quina pàtria?. Ben segur que la seva i la meva no són coincidents. I hi ha un altre deure cristià que els monsenyors ni tan sols anomenen: estimar la pàtria no vol dir odiar o menystenir la pàtria de ningú"*.

Fou pionera a la ciutat a l'hora de penetrar fins al moll de l'os dels problemes dels barris, d'engrescar iniciatives, de col·laborar amb els veïns, de tenir tants èxits com fracassos. Mai no ha defallit a l'hora d'enfrontar-se a qüestions punxegudes que requerien hores i més hores d'enfrontaments dialèctics amb l'autoritat competent o amb el responsable d'un negociat burocràtic.

La Pilar Porcel i Omar, com tanta gent que trepitjava camins fressats entre cases engiponades al costat d'un torrent, solia parlar amb tothom a tothora. No se'n defugia: hi era. Com ara, que continua essent-hi i es fa escoltar, donada la llarga experiència. Capbussada en altres àmbits i organismes on, com en el seu dia Càrites, Benestar Social o ara l'Associació Catalana de Municipis, és consultora i consultada.

Llevat d'uns pocs anys, diria que de sempre ha viscut a la Plaça de Catalunya. Com tindrem ocasió de llegir, primer a la del Cap i Casal i ja en la maduresa a tocar la de Sabadell, tot un compendi pel seu amor indestructible a Catalunya. No és un joc de topònims ni de paraules sobreres.

Ahir, com aquell que diu uns dies abans de Setmana Santa, era a Mallorca convidada a un seminari. Avui, aprofitant un parèntesi familiar, ens atén amb l'habitual simpatia. Propietària d'una veu forta, d'una agilitat mental treballada en mil i una converses, gesticula per donar força a les opinions que expressa en llibertat i tal com raja per, a continuació, matisar el cabal de frases que sap que sortiran en lletres de motlle.

Era una època complicada quan vas començar el treball d'assistenta social.

Sí que era una època complicada. Diria, però, que ara encara és més complicada. Per una raó o altra la vida pròpia i dels altres no resulta fàcil. Professionalment no he fet res més en tota la meua vida. I no me'n penedeixo.

Com i quan vas començar; allò que en solem dir els inicis.

La història és una mica rocambolesca, potser perquè jo de sempre he fet les coses abans d'hora i per tant vaig acabar el batxillerat als 17 anys. Volia estudiar medicina i no em deixaren matricular perquè encara no tenia 18 anys. La disjuntiva a casa era aprendre a cosir o fer cursets de cal·ligrafia de coses que els pares em suggerien i que no m'interessaven gens ni mica. A través d'una cosina que s'havia matriculat a l'Escola de Treball Social vaig pensar que com a formació podia interessar-me. Total que, enamorada de la professió, des d'aquell any 1958 ja no l'he deixat mai més. M'he jubilat de treballadora social havent fet tot el ventall possible dins els àmbits de la gestió i codificació de serveis.

Quins són els teus orígens familiars?

Sóc filla de Barcelona, per bé que porto més de mitja vida a Sabadell. Vaig venir a Sabadell a treure fang i m'hi vaig quedar enfangada. Em proporcionà la feina en Francesc Casas que em va dir

que era una ciutat petita, comparant-la amb Barcelona; que m'hi trobaria bé i que, a més, calia fer molta feina de treball social. Era l'any 1963 i anava amunt i avall amb el tren dels "Catalans". Tenia el tren sota casa (?). Sí, home, vivíem al carrer Bergara, a tocar la Plaça Catalunya. Recordo com si fos ara que sortia un minut abans de l'hora de partida del tren; el maquinista em coneixia i alguna vegada m'havia esperat. A Sabadell hi començo amb un seminari a l'Escola de Treball Social Sabadell-Terrassa que era al Gremi de Fabricants, Un seminari sobre el treball social comunitari de tot allò que es podia fer des de les agrupacions de veïns. Era un moment en què tot estava per fer i semblava fàcil posar-s'hi; després vingueren les complicacions. Hi havia gent preocupada perquè als barris la gent s'unís i participés. Les demandes eren primàries: demanaven carrers asfaltats, clavegueram, escoles. A través dels seminaris entràrem en contacte amb els professionals de nova volada formats aquí; gairebé des del primer moment m'hi vaig sentir bé i amb el temps fundàrem el col·legi professional i en un moment donat m'hi implicaria com a presidenta.

Tornem una mica enrera: Quin és el Sabadell que troba aquella jove que arriba des de la barcelonina Plaça de Catalunya?

Una ciutat plena de fang. Una ciutat gairebé sense asfaltar. Amb uns autobusos que si plovia no et podien "pujar" fins a Can Oriac perquè relliscaven o quedaven atrapats entre el fang. Carrers sense il·luminar. Era un Sabadell amb barracons després dels aiguats del 62 i que van durar molts anys allí a la Concòrdia. Una ciutat de cinquanta mil habitants i que ara en té dos-cents mil. Està clar que és una ciutat que en aquests quaranta cinc anys que fa que la conec ha canviat com de la nit al dia.

És lògic pensar com en aquell temps de fosc, per una jove veïna de la cèntrica i mimada Plaça de Catalunya, rovell de l'ou del Cap i Casal, fos certament descoratjador trobar fang sobre fang, coves i barraques. Naturalment que per la professió que havia escollit, d'haver anat a Can Tunis, a La Perona, a Nou Barris, a Pubilla Casas, Esplugues, Terrassa o Rubí, n'hauria tret una impressió semblant i les mateixes ganes de posar-se febrilment a treballar en favor del proïsme. No li van caure els anells.

El creixement és indiscutible, signe evident dels temps. Res ja no és igual, sortosament.

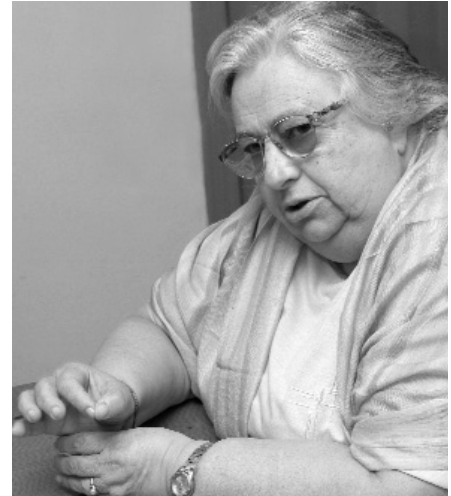
Tot plegat són xifres; però anar dels cinquanta mil als dos-cents mil no s'ha fet per generació espontània. Eliminar el barraquisme, integrar el fort contingent d'emigrants, no ha estat cosa de dos dies, naturalment. En aquest llarg període la ciutat ha jugat un paper fonamental: la creació de milers de llocs de treball. La gent tenia la possibilitat de sortir-se'n, de la situació inicial, perquè les fàbriques treballaven i engolien molt personal.

Vols dir que ara a les fàbriques no hi ha treball suficient?

Ara no hi ha fàbriques. Hem passat d'una ciutat industrial; tèxtil, metal·lúrgica, etc. a una societat de serveis.

És evident que exagera. Les fàbriques estan ara als polígons industrials que envolten i poblen mig Vallès, el d'allà i el d'aquí. La Pilar m'insisteix sobre el tema amb la creença que actualment no hi ha fàbriques suficients per absorbir el peonatge d'abans. Ara cal estar més preparat. És llei de vida, penso, i que els que vingueren d'altres punts d'Espanya, després de carregar-se les espatlles de milers d'hores extres, han volgut que els fills tinguin una formació. Tot plegat ha millorat l'estatus i són els immigrants d' "*allende los mares*" els qui busquen i no sempre troben.

Tornem al diàleg sobre els anys 60.

T'adones un cop ets aquí, que a Sabadell hi ha moltes mancances socials.

Sí, que hi ha moltes coses per fer. D'entrada m'ofereixen la possibilitat d'obrir la primera guarderia no formal de l'Estat espanyol. És a dir, una guarderia de la qual els propietaris n'eren l'agrupació de veïns de La Concòrdia, que no pertanyia a cap institució pública ni privada més o menys potent. La promotora dels pisos, Visasa, feu coses no vistes fins aleshores: un barri amb habitatges i serveis: escola, farmàcia, botigues i una llar d'infants. Un avantatge pioner per l'època però amb l'inconvenient que calia fer-la funcionar. Visasa va dir: "Aquí la teniu" i es quedaren amb una subvenció de la Caixa i la resta ho proveïren amb les quotes dels pares. Tots els qui hi treballaven cobraven ben poc però ens feia il·lusió participar-hi per tirar-la endavant. Penso que fou un èxit. Amb idèntic sistema se n'obria una altra a Can Puiggener. No fou possible aleshores obrir-ne una a cada barri. L'any 1964 vaig tenir l'oportunitat de quedar-me a Sabadell. A la parròquia de Can Puiggener el rector em va cedir una habitació de la rectoria i m'hi vaig estar fins el 1968 quan, en casar-me, ocupàrem el pis actual. De mica en mica m'he anat arrelant a la ciutat i a les seves institucions. En els primers temps, com que sóc molt caminadora, vaig pertànyer al Centre Excursionista de Sabadell, abans de la fusió de les tres entitats per formar la Unió Excursionista. També amb la Fundació Bosch i Cardellach i personalment amb la senyora Dolors

Viñas, de la qual en servo un gran record per l'amistat mantinguda. Amb els anys he tingut quatre fills i deixo de treballar, un lapsus que va durar vuit anys. Vull recalcar que en aquells temps dels seixanta i primers setanta, era tot un luxe saber que quan volgués tornar a la feina ho podria fer sense

quatre dies, fins que ens exigiren documentació. Les dones érem con invisibles: sobtadament ens adonem que hi som i que, per tant, podem fer política com els homes. Cal recordar que bona part de la campanya en favor de l'Abat Escarré la férem les dones i ningú sabia que hi érem. També i durant molt de temps escriguérem poesies damunt les pedres com un homenatge als poetes que havien estat en aquell lloc determinat. I moltes més accions, gràcies a que les dones solíem ser "invisibles". Oportunitats úniques que teníem per tal que Catalunya deixés de ser un fantasma i passés a ser una cosa tangible física i humanament;

problemes donada la manca de treballadores socials de l'època, com així va ser. Possiblement, -segur, vaja-, les noies d'avui dia ho tenen molt més difícil. Les dificultats per tornar a la feina després de criar els fills, són moltes. La Pilar deixa anar una frase contundent: "Els anys setanta hi havia feina per a tothom. Algú va inventar la jornada de 8 hores...per després inventar-se les hores extres i això és el que aleshores passava".

Tinc entès que des de ben jove et vas embolicar en política, i dic "embolicar-se" perquè en aquells temps era complicar-se la vida, oi?

Políticament des de ben jove a Barcelona. L'any 1960 vaig participar en els fets del Palau de la Música llençant les octavetes i després, amb la detenció d'en Jordi Pujol, participant en totes les accions reivindicatives. Una colla de noies vam assistir al judici i curiosament només demanaven identificació als homes. Fou un dia d'aquells que, de cop i volta, les dones teníem la paella pel mànec. Va durar

que tingués personalitat recordant la llengua i la cultura aleshores soterrada. Demostrar que hi havia persones compromeses amb el país i que el reivindicaven sense la necessitat de tirar bombes. Em van detenir 58 hores l'any 1964; 55 d'elles a la "Jefatura" de Via Laietana i 3 al Palau de Justícia. Per què em van agafar?. Suposo que per dolenta. (Riu). Bé, llavors tots els que ens movíem per la llibertat érem "dolents". Total, per una escampada de papers. Em devien veure i em van seguir, ja que era tan cèntric el meu domicili... També havia arrencat cartells amb el retrat d'en Franco quan aquelles "*naranjas de la China*" dels "*veinticinco años de paz*".

Tampoc no deuries haver faltat al sidral aquell en contra d'en Galinsoga, el director de La Vanguardia...

Allí estava jo i unes quantes amigues recollint Vanguardies velles a casa dels drapaires per estripar-les i llençar-ho pels carrers. Els catalans sempre ens manifestem per fets concrets, i solem tenir èxit, en especial ara que hi ha democràcia. No obstant això, la gran manifestació contra la guerra de l'Iraq no ha servit de res. Hi ha algunes manifestacions, però, que han desvirtuat el fet reivindicatiu concret...

...I a Madrid, els del PP encara més, no?.

Si, és clar, han canviat moltes coses. A Barcelona, com a Sabadell, la gent surt a protestar contra coses concretes, no sortim a fer volar coloms. El poble català és assenyat i quant surt al carrer hi és per una protesta que creu justa, que en la majoria dels casos és escoltada pels poders polítics. Juguem amb la possibilitat que la reivindicació tingui èxit; si no, ens quedem a casa a l'espera d'una millor ocasió. Aquí mai no es protesta per protestar. No sé si m'explico. Sí, és clar, això del PP a Madrid no s'aguanta... A més, el que passi més enllà de l'Ebre, ja s'ho faran.

Quan es registra el canvi d'assistents socials a Diplomades en Treball Social?

L'any 1964 per reconeixement d'estudis es va haver de validar. L'any 1980, o potser un any abans, ara no ho recordo, es converteix en Diplomatura i algunes hi accedim directament donat el curriculum. Actualment a Catalunya som 3.700 col·legiats, essent la comarca del Vallès Occidental la que, llevat de Barcelona, té més professionals.

El teu compromís amb Sabadell et porta, en certes circumstàncies, a figurar en una llista electoral.

L'any 1981 m'afillio a CDC, i és l'any 1983 quan en Xavier Bigatà m'ofereix entrar a la llista electoral municipal en el desè lloc, perquè em convenia per no deixar de treballar d'assistenta social i evitar d'anar de número dos tal com m'ofereiren. Després d'uns quants anys de vida política de partit vaig renunciar perquè considero que no cal fer-te vell a les entitats i cal donar pas a altres generacions.

Existia una certa idea entre el comú de la gent que això de ser assistenta social era gairebé sinònim de pertànyer al partit comunista o, per ser més exactes, al PSUC.

Penso que era una creença molt acostada a la realitat, per bé que no al cent per cent. Ho trobo normal que fos així. Perquè el partit pioner de sempre a la clandestinitat era el PSUC, i si no, observa la trajectòria de tots els polítics de certa edat que ara manen al país i mira d'on provenen. El PSUC estava ben implementat a la universitat i fins el 1978 era gairebé hegemònic. D'altra banda, quan et toca treballar als barris obrers a la força et fas revolucionari o d'esquerreres, i més encara aleshores. T'adonaves de les injustícies que s'estaven comentant i la doctrina que tenies més propera, per posar el tema de la igualtat, era fer política d'esquerreres. No oblidem tampoc molts assistents socials seguidors de Cristians pel Socialisme que impulsava l'Alfons Comin. En aquells moments potser et refiaves més de les persones que de les idees. Sorgiren líders incontestables. Gent que s'havia jugat la pell, que ens demostrava com podien fer coses que funcionaven. L'exemple dels germans Garriga, que havien estat capaços de muntar la Cooperativa de Mondragón. Tot el moviment cooperativista obrer sabadellenc a l'hora de fer habitatges... Davant sempre hi havia persones que foren un exemple. En resum, falta el pal de paller: el líder; falta la persona entusiasta que provoqui que la idea tiri endavant, com cooperatives per resoldre el problema de l'habitatge.

Per què no hi ha lideratge?

No hi ha lideratge a cap nivell; ni social ni polític. És molt difícil trobar gent que es vulgui posar al front de les institucions. La resposta de sempre: "No, si ho fas molt bé: queda-t'hi". Així no sorgeixen noves persones que rellevin les anteriors. D'altra banda, també passa de manera semblant a la meva professió, que és funcional. Penso que els Diplomats en Treball Social han perdut molts dels aspectes importants que tingueren en un passat i que podien haver canviat esquemes concrets de la societat. La democràcia ha obert les portes del treball socio-municipal, però en posar-lo dins la maquinària normalitzadora dels ajuntaments i consells comarcals, ha fet d'un professional dels serveis socials un treballador més que compleix les 37 hores setmanals. Abans ningú no ens controlava les hores de treball. Això volia dir que si tenies una reunió a les 9 del vespre en un barri, el dia següent anaves a la feina a les dotze i no passava res; hom s'adequava a les exigències que demandava la societat. Tampoc no dic que treballéssim més abans que no pas ara; no, però si que érem molt més autònoms i molt més responsables. El fet que majoritàriament passéssim de dependre de Càrites, perquè l'Església no volia treballadors comunistes, a dependre dels

ajuntaments, ha provocat aquesta la funcionalitat burocràtica a la qual al·ludia.

La Pilar Porcel no feu el pas d'altres cap a la nòmina dels ajuntaments, per bé que col·labora amb el de Sant Quirze del Vallès i més tard a l'Institut Català de la Salut, dins de la gestió socio-sanitària.

Actualment, els problemes socials diries que són diferents dels d'ara fa quaranta anys?

Diria que els problemes són molt similars. El que passa és que s'expressen de forma diferent. Hem passat, per dir-ho d'una manera gràfica, d'una població que acceptava les situacions injustes com a mal menor a una societat reivindicativa del matí al vespre, a una societat conformista. Va costar tant i tant arribar a la democràcia que sembla com si ara tot ens ho haguessin de donar fet: el govern i l'ajuntament proveiran.

Per tot plegat, consideres que la iniciativa social ha baixat de nivell?

Sí, ha baixat de nivell. No sé si és pot dir -en tot cas ho dic amb la boca petita- però la societat en el seu conjunt és més rica; per tant, més sedentària, més acomodaticia. Tot ja ens està bé. És com aquella resignació del barraquista: "He sortit de la misèria de casa meua i aquí menjo i ja estic content".

Aleshores, conegut el diagnòstic, quina solució social hi trobes?

Ai!, les solucions... Ha d'haver-hi una solució política que respecti els drets de les persones des de la perspectiva legislativa i política social de prestació de serveis. D'altra banda hauria d'haver-hi un moviment social si no tan reivindicatiu, sí que al menys fos més participatiu pel que fa a les institucions. Sabadell és una ciutat plena d'institucions. De vegades fa una mica d'angúnia que les noves generacions no s'hi impliquin. A les entitats hi ha gent gran, envelleix sense relleu. Els joves d'ara tenen altres interessos: Afany per consumir; pressió sistemàtica de la societat de consum; globalització que pot fer perdre la identitat personal. Hi ha

unes polítiques globalitzadores que l'únic que fan és ser uniformadores. El que pensa el contrari del qui dirigeix o mana és el que es converteix en el dolent de la pel·lícula. Davant d'aquesta situació te'n vas a casos extrems en què el teixit associatiu se'n ressent, com passa actualment a Sabadell, llevat d'honroses excepcions. Matiso: sí que existeix quantitativament: és la gent que paga la quota de les entitats i que quan se'ls demana col·laboració diuen que no tenen temps. Més exemples: al cinema no hi va ningú, les noves tecnologies t'han fet perdre el gust per l'art. No és el mateix una pel·lícula vista en pantalla gran que vista per la televisió, assegut al sofà. Vestir-te, sortir, passejar tot anant al cinema, fer un cafetó i tornar a casa...seria un mínim exigible per relacionar-te amb els altres ciutadans i assegurar la prevalença, en aquest cas, del cinema; com hauríem de dir el mateix del teatre, de les sales d'art, de les manifestacions culturals ...

Mentre això passa, cada cop arriben més immigrants i la societat és més plural.

Ha de ser molt dur deixar casa teva, el teu país, per anar a viure a casa d'un altre. Ens oblidem d'aquest trenca-ment que han de fer amb el seu lloc d'origen. Vinguin del Marroc o de l'Est, el trauma es semblant. Els qui solen marxar són les classes mitjanes d'allí. (Els que fugen per motius polítics seria un altre tema). Els reivindicatius que es queden al seu país ho fan per intentar aixafar les dictadures per assolir un país més just i els pobres-pobres no tenen ni esma per marxar. Alguns dels que vénen a treballar i viure aquí tenen capacitats que nosaltres sovint els neguem, però és que segurament tampoc tenim capacitat com a país per assimilar-los. És diferent dels que venien l'any 1960, que trobaven sempre una escala per fregar o fer de peó en una fàbrica com a mosso. Avui dia les escales les freguen les pròpies veïnes per estalviar i les fàbriques fan servir moltes més màquines per treure mà d'obra. En molts casos la dificultat de l'idioma encara endarereix més la inte-

gració. Cal oferir-los la possibilitat de treball, d'estudi i d'habitatge de la ciutat on van a parar, però mai creant falses expectatives. A Sabadell no hi ha feina i no es pot viure eternament de l'almoina. Aquella dita de donar la canya de pescar i no el peix. Diria que mentre tu no t'ho puguis solucionar et donarem un cop de mà, t'informarem de quins serveis tenim, de quina és la realitat laboral i social i t'ajudarem a buscar allò que necessitis, però, sobretot, no et volem crear falses expectatives; que qui ve de fora sàpiga que a Catalunya no lliguem els gossos amb llonganisses, que a Catalunya hi ha gent amb pensions ridícules i gent marginal que també passa gana. Dir-los que no hi ha feina per a tothom i que a Catalunya estem acostumats a tenir uns graus de cultura i formació importants.

Vols dir que hi ha més pobres ara que abans; vull dir d'aquell 1963 quan vas començar a trepitjar fang de Sabadell ?

No, no, en números absoluts, no; en números relatius, potser sí. Els anys seixanta la gent d'aquí es mirava les barraques o les coves i deia "pobra gent"; ara ens mirem els peruans, equatorians o marroquins i diem: "aquesta gent!", com condemnant-los a ser pobres durant més temps, malgrat que grups de gent com els d'Emaus i Càrites facin una tasca important. Avui hi ha pisos "patera", que són les coves d'abans, amb la diferència que allí hi vivia una sola família, i ara n'hi paren cinc. La solució d'abans era un habitatge per cova, i ara...quatre o cinc, perquè 14 persones viuen en 60 metres quadrats. La solució escapa de l'àmbit municipal, aquí i allí on sigui. En aquest i altres ordres de coses el Diplomat en Treball Social té molta feina a fer. Feina a fer amb la gent i no per a la gent. No n'hi ha prou de repartir recursos i diners públics, sinó posar-se al costat de les persones i plegats intentar de resoldre els problemes i això, treballant de 8 a 3 és força difícil de complir. Tornaria a repetir el tema del funcionariat...

No cal, però, oblidar la tasca del voluntariat.

El voluntariat és molt important però mai no pot substituir la feina d'un professional. És admirable que vulguin ajudar, però al capdamunt, el pal de paller ha de ser el professional, perquè està tècnicament preparat. Per això ha desenvolupat pràctiques i no li han donat el títol de manera espontània o per ser guapo. Hi ha un treball social a fer, però no tan sols amb voluntarisme, sinó amb capacitat resolutiva del Diplomat en Treball Social.

La Pilar Porcel coincidí al barceloní centre cultural Virtèlia fent tots els papers de l'auca amb un "confrare major" —com ella l'anomena— que era en Jordi Pujol i Soley-, hi hom suposa que amb en Roca Junyent, Pasqual Maragall i altres virtelians.

Ella té un record especial per un polític de gran estima mort massa aviat: Josep Pallach, que torna de l'exili. El desig de la Pilar seria trobar un partit socialista que fos realment catalanista i deslligat dels homòlegs espanyols. Per això es va sentir atreta per en Josep Pallach, del Partit Socialista Reagrupament al qual, de no haver mort tan prematurament, hauria seguit allí on hagués calgut.

La solució per a Catalunya és la independència?

...Sí

Has dubtat uns segons.

No; mai no ho he dubtat: Ens cal la independència. Vull afirmar amb rotunditat que estic convençuda que és possible avui que Catalunya pugui ser un Estat independent de la Unió Europea perquè té capacitat de decidir per ella mateixa les seves prioritats col·lectives, gestionar els seus propis recursos i determinar contractes comercials amb les millors condicions possibles. Hi ha hagut moments de la nostra història que hem demostrat aquesta capacitat. Només les armes ens l'han arrabassat i ara les armes les tenen els altres. Els catalans som comerciants, amants del diàleg, dels pactes i de les enteses, som gent de

L'ÀGATA ES FA GRAN I L'ENTORN CANBIA

Zon premi de Relats Curts Setmana de la Gent Gran. Ajuntament de Sabadell 2006

Tan bon punt va complir els 17 anys, l'Àgata va fer-se la maleta i va anar a raure a Sabadell. Coses del destí, diuen, o de la voluntat i la pressió de la família. No ho sé, segurament per circumstàncies de la vida ni previstes ni volgudes però que són així i no d'una altra manera.

Fins en aquell moment l'Àgata no s'havia mogut de les faldilles de la seva mare en un poble de secà amb poca aigua. Aquesta era una senyora trista amb poques expectatives de futur. Només vivia amb l'esperança que els seus fills visquessin millor que no pas ella i no escatimava esforços personals ni s'estava d'inculcar-ho als seus fills, com un autèntic objectiu de vida. Las mainada no podia defraudar-la. Ells viurien millor. La mare de l'Àgata estava disposada a assumir en solitari i en soledat les seqüeles de la guerra incivil i la misèria que se'n va derivar. El pare era un fantasma invisible, caminava d'esma i no deia mai un mot. Represaliat pel franquisme gràcies a les seves idees anarquistes, malvist pels seus conciutadans pel seu passat però, també, per la seva manca d'ambició, per no moure ni un dit que ajudés a superar aquella situació familiar del tot indesitjable. Era un pobre home que aguantava estoicament els retrets constants de la seva esposa sobre la mala vida que tots plegats havien de suportar i ell era incapaç de fer res per tirar endavant. Treballava a la fàbrica del vidre com a mosso de manteniment del forn. Aquesta era la seva meta. Ja havia arribat al final de la seva carrera professional.

La mare cosia per als rics però, entre l'un i l'altre, no aconseguien el mínim per omplir tantes boques.

L'Àgata era la gran de 9 germans. Als 8 anys va deixar l'escola per ajudar la mare en les tasques de casa i en la cura dels germans petits.

Als 17 anys enviaren l'Àgata a Sabadell, un lloc on deien que hi havia feina i pagaven bé. Una boca menys i un mal de panxa menys i, si de passada la noia els podia enviar algun dineró, millor que millor.

L'Àgata arribà a Sabadell a mitjans dels anys 50 amb el que portava posat, un parell de mudes de recanvi, un jersei i l'adreça d'uns veïns del poble. Baixà del tren i ningú era a l'estació per rebre-la. Preguntà on era aquell carrer que duia escrit en un paper. Li digueren: "Això és a Can Rull".

El Sabadell d'aquella època era una ciutat pobra, fosca i plena de fang, però a la noia li semblà enorme. I a fe que ho era quan carregada amb aquella trista maleta va enfilat carretera de Terrassa amunt. Can Rull! Sembla la fi del món!

Els veïns li obriren la porta i l'acolliren amb fredor. Espai per a més gent no n'hi havia en aquell pis però, mira, on mengen dos hi passen gana cinc i l'Àgata fou un més a la colla.

L'endemà al matí, a buscar feina; no es podia estar desvagat ni un sol dia. De seguida es va adonar que aquella nova vida no seria fàcil. No sabia fer res, però a la fàbrica de baix al riu li oferiren un sou. L'Àgata va cobrar la primera setmanada, petita, però ja es faria gran. I així va ser. L'Àgata es feia gran i la setmanada també. No en la mateixa proporció però la vida és llarga i encara queda molt camp per córrer.

Al cap de molts pocs dies de la seva arribada, l'Àgata va conèixer la Patro i amb aquest encontre sí que va fer un bon pas endavant en el seu creixement personal. La Patro li oferí la possibilitat d'anar als vespres, en plegar de la feina, a l'Escola Parroquial. Podria acabar d'aprendre de llegir i escriure, quatre números i alguna cosa més. Era un esforç afegit però valia la pena, hi podria guanyar més instrucció – imprescindible per accedir a millorar el lloc de treball – i a la vegada relacionar-se amb altres persones amb objectius i punts de vista diferents, deslligats de les converses de la fàbrica i també tindria la possibilitat de fer sortides, excursions, participar en actes culturals...

paraula. En qualsevol ordre, quan assumim una cosa com a pròpia no estem disposats de cedir-la.

.Ella ha parlat clar i català. Feta de fang social. Nogensmenys.

La Pilar Porcel i Omar ha publicat:

–“Vint anys d'Assistents Socials al Vallès Occidental” (1980);

–“Els serveis socials a Sabadell, una experiència al Vallès Occidental”(1990);

–“El treball social a les àrees bàsiques de salut” (1993)

–“De les arrels a la maduresa”(2000);

Fou distingida amb el Premi Prat de la Riba (1991) promogut per la Fundació Prat de la Riba pel treball:

–“De la beneficència al treball social”

L'any 2006 va guanyar el segon premi del concurs de Relats Curts per la Gent Gran que anualment convoca l'Ajuntament de Sabadell amb motiu de la Setmana de la Gent Gran, amb l'obra:

–“L'Àgata. Ella es fa gran i l'entorn canvia.”

FONTSERE

ARTICLES PELL I VIATGE

Sant Quirze, 38

Tel. 93 725 85 41

SABADELL

Havien passat uns 7 o 8 anys i l'Àgata ja veia aquell Sabadell trist i fosc de la seva arribada amb uns altres ulls. Ja no era una ciutat tan fosca, ara s'havien substituït les bombetes penjades amb un fil en les cruïlles dels carrers per un altre mena d'enllumenat públic que ja no volejava els dies de vent ni projectava ombres estranyes, aquelles que feien basarda si caminaves després de la posta del sol.

En mig de trifulgues i estones més tranquil·les l'Àgata va conèixer en Joan i ja estaven a punt de casar-se. Ja no viurien a Can Rull sinó a la Concòrdia, en una caseta unifamiliar que els facilitava l'empresa on treballava en Joan. Seria casa seva, molt diferent d'aquella en la que havia viscut al poble i també molt diferent del pis sobrepoplat de Can Rull. Era una casa per a ells dos sols. A la Concòrdia els carrers eren amples, hi entrava el sol i estava a quatre passes del centre de la ciutat.

Va ser en aquella època que l'Àgata es va adonar que a Sabadell seguia arribant gent d'altres contrades en busca de feina i d'altres formes de vida millors. Es repetia la història de quan ella va arribar i tenia una mena de neguit: Aquestes noies que arriben soles, trobaran una Patro?

L'Àgata es feia gran sense adonar-se'n. El treball a la fàbrica era dur però ara ja no era un escarràs sense ofici ni benefici: ara ja sabia teixir, era teixidora.

Els anys passen i l'Àgata i en Joan tingueren 5 fills. Tots anaren a l'escola i no els passava pel cap que les coses fossin d'una altra manera. La família creixia i la ciutat també.

Sabadell ja no era aquella ciutat fosca i bruta. Es començava a asfaltar els carrers del centre i la ciutat es desplegava com una mena de pop, amb uns tentacles allunyats del centre però amb cases decents, pisos adequats, escoles, esglésies i fins hi tot autobusos. De mica en mica, aquells espais que quedaven lliures entre els barris i els centre de la ciutat també s'ompliren de cases, de botigues, de vida. Es soterrà el tren i s'aprofità l'espai que deixaven lliure les vies per fer-hi un carrer on els cotxes corren i corren, no paren mai, doncs no hi ha ni un semàfor. Amb el temps, viure a Sabadell s'anava fent més amable. Diríeu que fins feia gràcia estar malalt: ara la ciutat ja tenia un gran hospital.

Amb el pas dels anys la ciutat guanyava espais verds, com el Parc Catalunya o la Bassa de Sant Oleguer...

L'Àgata i en Joan es feien grans i els fills, també. Un darrera l'altre deixaren la llar familiar per crear la seva pròpia família. L'Àgata i en Joan esdevingueren el pal de paller on hi trobaven aixopluc fills i néts, amics i parents, tant quan els passaven coses bones com quan els en passaven de no tan bones. L'Àgata i en Joan es feien grans i la ciutat també.

L'Àgata no ha oblidat mai la Patro ni l'Escola parroquial de Can Rull, ni la família del poble que la va acollir a casa seva quan això era molt difícil.

L'Àgata no ha oblidat la ciutat trista que va trobar quan va posar els peus a Sabadell i es fa creus del canvi.

L'Àgata ha oblidat l'esforç i les privacions, les dificultats de tot ordre que va haver de superar. Pensa que ha fet el que li tocava fer i valora amb una mesura sense mida l'amor d'en Joan, les rialles de la mainada i l'esforç dels ciutadans que entre reivindicacions i manifestacions empenyien als "manaires" de cada moment a millorar les infraestructures viàries, els serveis de salut i d'educació, els equipaments públics de tota mena. Hi ha dies que recorda la seva mare i pensa com li agradaria veure de quina manera ha millorat la seva vida, com ha aconseguit la il·lusió que de forma obstinada els havia inculcat.

L'Àgata s'ha fet gran, ja no va a la fàbrica. En una jugada d'aquelles brutes que en diuen regulació laboral es va quedar sense feina i la van jubilar abans d'hora. Ara té més temps per fer una mica de Patro casolana.

Sigui com sigui, l'Àgata estima aquella ciutat a la qual va arribar de molt jove. Ella no és la mateixa, però la ciutat tampoc.

Galeria

EXPOSICIONS
OBRA PERMANENT

PASSEIG DE LA PLAÇA MAJOR, 27
08201 Sabadell • Telf./fax 93 727 37 94